

המזונות המוטל עליו(2)?

עד שלשים יום(3), יעמיד פרנס. היינו שלח שיפרנסה.

ובגמרא יבואר כיצד התירו לו לזונה על ידי

שלית, הלא השליח בא מכחו, והיא נהנית ממנו.

יתר מיכן, יוציא(4), ויתן כתובה. והטעם — יבואר בגמרא.

כהנאה, כמו שאין הלוה יכול לאסור את הנאתו על המלוה, כיון שבמה שחייב לו אינו נחשב כהנאה?

אלא יש לאמר, שמדובר כשאסר את הנאת נכסיו עליה, ולא את הנאת גופו, ובוזה יכול לאוסרה.

אך ברש"י מבואר שמדובר כשאסר את הנאתו עליה, ולכן גם תשמיש המיטה בכלל הנאתו, ושוב הדרא קושיין לדוכתא, מדוע נאסרת ליהנות מנכסיו, הלא אין זו הנאה במה שמחוייב לה?

וכן לדעת התוספות שאוסר את הנאת נכסיו עליה, יש לעיין מדוע צריך לזונה על ידי פרנס הלא אם יקנה נכסים חדשים יכולה ליהנות מהם, כיון שאינו יכול לאסור נכסים שעדיין לא באו לידו כיון שאין אדם אוסר דבר שלא בא לעולם? ועיין באבני מילואים (סימן ע"ב סק"ב) שהעמיד באופן שהדיר את גופו להנאת נכסים, שאז נאסרים גם הנכסים העתידים לבא לעולם. יעויין שם.

3. ובגמרא נחלקו האמוראים האם מדובר כשנדר מראש שלשים יום בלבד, או דילמא, אף כשנדר לעולם ממתנינים לו שלשים יום שמא ימצא פתח לנדרו.

4. ונחלקו הראשונים, האם כופים את הבעל להוציא, או רק כופים בדברים על ידי שמכריזים עליו שהוא עברין.

ולעניין הלכה אין כופים מספק, כיון שגט המעושה שלא כדין [—דהיינו, גט שהוצא בכפייה שלא כדין] פסול. תוספות.

בין תשמיש המיטה לחיוב מזונות. לפי שחיוב מזונות הוא חיוב המתחדש בשעת הנישואין, ועד שלא נשאה אין הוא מחויב כלל במזונות, ולכן חל הנדר בשעת האירוסין.

מה שאין כן בחיוב תשמיש המיטה, כבר בשעת האירוסין חל עליו חיוב עונה לאחר הנישואין, כמו "מהיום ולאחר שלשים יום", ולכן כבר כעת הוא משועבד לה, ואינו יכול להדירה ממנו.

ובעצם דברי רש"י, הקשה הרש"ש — אם לשון "ליהנות" כוללת בתוכה גם חיוב עונה, אלא שאין הנדר יכול לחול על עונה, אם כן הרי הנדר הותר מקצתו, וקיימא לן במסכת נדרים ש"נדר שהותר מקצתו הותר כולו", ואף לגבי ממונות יותר הנדר?

ותירץ, על פי דברי ה"שער המלך" (פרק יב הלכה י מהלכות נדרים) שדין "נדר שהותר מקצתו הותר כולו", שייך רק אם הוא בעלים לנדרו על הכל, אלא שיש סיבה צדדית להחזיר חלק מן הנדר,

כגון — אם ראה קבוצת אנשים ואמר "קונם הנאת נכסי מהם" ונמצאו אביו ואחיו בתוכם, אזי אומרים — כיון שודאי לא היתה כונתו להדיר את אביו מנכסיו, הרי מתוך שהותר הנדר לגבי אביו, הותר גם לגבי כולם,

אך בנידון דידן, שאין בכחו כלל לנדרו על תשמיש המיטה, לא שייך לומר "נדר שהותר מקצתו הותר כולו".

2. הקשה בתוספות רע"ק אייגר (נדרים ריש פרק ה'), מדוע האשה אסורה ליהנות מנכסיו, אף אם חל הנדר, הלא במה שחייב הוא לה אינו נחשב